

קיג

בו יסופר נפלאות מיציאת מצרים:

א הִלְלוּהָ | הִלְלוּ עַבְדֵי יְהוָה הִלְלוּ אֶת-שֵׁם יְהוָה:

מצודת דוד

הללויה - וחזר ופיי הללו עבדי ה' אבל לרשע אמר אלהים מה לך לספר חוקי:

אדמו"ר האמצעי

יש להבין: למה הקדים הללו עבדי הוי"ה להלל לשם הוי"ה עצמו. וכי יתכן להקדים הילול העבד להילול רבו כו'? אך הנה ידוע, שיש ב' מיני עבד: א' - עובד אלקי, והב' - עבד הוי"ה. כמו משה, שנקי עבד הוי"ה, ופיי עבד ה' - הוא כמו ענין עובד אלקים, שענינו לברר ולתקן לשם אלקים כידוע. כך יתפרש עבד להוי"ה - לתקן לשם הוי"ה כו'...ועיי עבודה זו שעובדים ומתקנין לשם הוי"ה - אחייכ הללו את שם הוי"ה - שניתוסף אור גדול בשם הוי"ה. אבל בלא עבודת הצדיקים שנקי עבדי הוי"ה עיי ההלל והשבח לתקן לשם הוי"ה מלמטה למעלה - לא היי נמשך תוסי אור בשם הוי"ה.

ב יהי שם יהוה מברך מעתה ועד-עולם:

מצודת דוד

יהי - ר"ל: אמרו בהלול יהי שם וכו':

אדמו"ר הזקן

מעתה - מהתחלי הזמן, שהוא בבחי' מלכותו ית', שאז שייך לי זמן: מלך מלך כו' כמ"ש במ"א. ועד עולם - היינו שיומשך ויתפשט עד סוף כל המדרגות, שיהיי גילוי אלקות כו'. וכ"ז - בחיי הלל.

ג מְמִזְרַח-שֶׁמֶשׁ עַד-מְבוֹאוֹ מְהֵלֵל שֵׁם יְהוָה:

מצודת דוד

ממזרח - מפי היושבים במזרח וכו' מפי כולם מהולל שם ה' :

מצודת ציון

ממזרח שמש - ממוקום זריחת השמש :

עד מבואו - עד מקום שקיעתו והוא פאת המערב :

מלבי"ם

ממזרח שמש עד מבואו מהולל שם ה' - שההילול כבר התפשט גם
אצל העכו"ם שגם הם מהללים, אבל לא מברכים. כי –

דָּרָם עַל-כָּל-גּוֹיִם | יְהוָה עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ:

מצודת דוד

כבודו - משכן כבוד שכינתו הוא על השמים :

מלבי"ם

רם על כל גוים ה' - שלדעתם הוא מתרומם מן העולם השפל ורק על
השמים כבודו, ואין כבודו להשגיח בשפלים, וע"כ אין שמו מבורך אצלם,
כי לפי דעתם הברכה והשפע תבא מן המערכה לא מה'.

אדמו"ר הזקן

רם על כל גוים ה' - שהעכו"ם מקבלים חיות מצד רוממות ה'
והתנשאותו בעצמותו כביכול, שהוא מצד עצמותו ומהותו - רם ונשא
מגדר עלמין עליונים ותחתונים, ואין להם יחוס ושייכות אליו כלל. ומזה
נמשך ממשלת העכו"ם על ישראל בזמן הגלות - גוים מרקדין בהיכלו
כו'... וכתוב עורה למה תישן ה' - שיהיה גילוי אור א"ס ב"ה בחכמה
וחסד בבחינת עצמותו ומהותו ית' בכבודו ובעצמו ויאר פניו - פנימיות
רצונו כו'. והיינו - ע"י המשכת התומ"צ.

ה מי כה' אלהינו המגביהי לשבת:

רש"י

מי כה' אלהינו - בשמים ובארץ שהוא מגביהי לשבת ומשפיל לראות, מגביהי משפילי מקימי להושיבי מושיבי כלם יו"ד יתירה בהם:

מצודת דוד

מי כה' - מי עניו כמוהו כי אף אם אמנם הוא מגביה א"ע לשבת מעל השמים:

מצודת ציון

המגביהי - היו"ד יתירה וכן המשפילי מקימי להושיבי מושיבי ואמר כי תוספת היודי"ן הוא מצחות הלי:

מלבי"ם

מי כה' אלהינו המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ - ר"ל שגדלו הוא כ"כ בלתי בעל תכלית, עד שאין הבדל אצלו בין השמים והארץ, שכמו שמגביה לשבת מן הארץ כן מגביה לשבת מן השמים, וכמו שצריך להשפיל לראות בארץ כן צריך להשפיל לראות בשמים, שלפי גדלו הבלתי בעל תכלית אין הבדל בין השמים והארץ אצלו, ולא יתכן לאמר שהוא קרוב אל השמים יותר מאל הארץ:

המגביהי - כל אלה היודי"ן נוספות, ולדעתי היו"ד הנוסף מורה כעין תואר על קביעות הפעולה - שוכני סנה - חוצבי מרום קברו, וכדומה:

אדמו"ר הזקן

המגביהי לשבת - שמגביה הה"א ע"י היו"ד שבתוך הה"א, שבו ועל ידו נעשה מן דל"ת - ה"א, ועי"ז הוא עליית המלכות בסוכ"ע.

המגביהי לשבת - אין ר"ל שהוא ית' גבוה בבחינת מקום, שהרי הנה מקום אתי כתיב, והוא ית' מקומו של עולם כו'. אלא פי' - גבוה במעלה ועילוי אחר עילוי עד אין קץ ותכלית.

ו הַמְשִׁפִּילִי לְרֵאוֹת בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ:

מצודת דוד

המשפילי - הוא משפיל עיניו להשגיח על כל הנעשה בשמים ובארץ
 כי למול רוממתו אף השמים תחשב לאין:

ז מְקִימֵי מַעֲפָר דָּל מְאַשְׁפֹּת יָרִים אֲבִיוֹן:

מצודת דוד

מקימי - בהשגחתו מקים את הדל מן העפר:

מאשפות - כפל הדבר במ"ש:

מצודת ציון

מאשפות - ענין דומן וזבל:

מלבי"ם

מקימי - באר איך השגחתו משתלשלת עד השפל שבשפלים עד
 שיקים מעפר דל, ונגד מה שהיו אומרים שהעושר והריש והבנים והעקרות
 תלוי במזל ובמערכה, אומר כי לא כן הוא, ששני אלה תלויים בהשגחת ה'.
 דל, אביון - אביון גרוע מדל, שאין לו מאומה, וירים מוסיף על מקים:

ח לְהוֹשִׁיבֵי עִם-נְדִיבִים עִם נְדִיבֵי עֵמוֹ:

מצודת דוד

להזשיבי - ועוד מרבה כבודם עד כי ישבו עם נדיבים וחזר ופירש עם
 נדיבי עמו והמה המעולים שבנדיבים:

מלבי"ם

להזשיבי - שירים אותו עד שישב עם נדיבים, ויותר מזה - שיושיב
 אותו עם נדיבי עמו, כי בקל יכבדוהו אם ילך למקום שאין מכירים אותו
 שהיה בשפל המדרגה, והי יושיבהו עם נדיבים של בני עמו, הגם שמכירים
 שפלתו הקודם שזה פלא יותר:

אדמו"ר הזקן

אם מלך גדול ורב, מראה אהבתו הגדולה והעצומה לאיש הדיוט ונבזה ושפל אנשים ומנוול המוטל באשפה, ויורד אליו ממקו' כבודו עם כל שריו יחדיו, ומקימו ומרימו מאשפתו, ומכניסו להיכלו היכל המלך, חדר לפניו מחדר, מקום שאין כל עבד ושר נכנס לשם, ומתייחד עמו שם ביחוד וקירוב אמיתי וחיבוק ונישוק ואתדבקות רוחא ברוחא בכל לב ונפש - עאכ"ו שתתעורר ממילא האהבה כפולה ומכופלת בלב ההדיוט ושפל אנשים הזה אל נפש המלך בהתקשרות הנפש ממש.

פ מושיבי | עקרת הבית אם-הבנים שמחה הללויה:

רש"י

עקרת הבית - ציון שהיא כעקרה יושיבנה:

אם הבנים שמחה - כי חלה גם ילדה ציון את בניה, (ישעי' סו):

מצודת דוד

מושיבי - הוא מושיב את העקרה בבית כי בעודה עקרה שבתה הבית מעט פעם בחוץ פעם ברחובות להפג צערה וה' בהשגחתו פותח רחמה ותלד ותשב בבית ותהיה אי"כ אם הבנים שמחה בהיותה יושבת בביתה עם בניה:

הללזיה - בעבור כל זה הללו את יה:

מלבי"ם

מושיבי - וגם העקרת של הבית, האשה ששתתה כוס עקרים, (כי היה להם אשה מיוחדת לנוי והיא היתה שותה כוס עקרים שלא תלד) בכ"ז ירפא אותה בהשגחתו עד שתהיה אם הבנים שמחה:

תלמוד בבלי

אמר רבי שמעון בן לקיש. מאי דכתיב: **מושיבי עקרת הבית?** אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה: רבש"ע, שמוני בניך (מרוב חטאותם בגלות – רש"י) כחולדה זו, הדרה בעיקרי בתים (והיינו עקרת הבית – רש"י):